

Фещенко Марія Іванівна

Студентка IV курсу

Київського університету імені Бориса Грінченка

**РЕАЛІЗАЦІЯ АВТОРСЬКОЇ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ
УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ У ПІДРУЧНИКУ ДЛЯ УЧНІВ 8-ГО КЛАСУ
ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ**

(АВТОРИ: КАРАМАН С.О., ГОРОШКІНА О.М., КАРАМАН О.В.)

Актуальність дослідження даної теми полягає у тому, що сьогодні в Україні відбуваються дуже важливі для всіх сфер життя зміни. Авторські методики — феномен інноваційної освітньої практики в Україні наприкінці ХХ століття. Так називається експериментальна освітня діяльність, яка будується на основі провідних психолого-педагогічних і організаційно-управлінських концепцій, розроблених окремим автором або авторським колективом.

Ключові поняття: авторська методика, інновації, компетентності, проблема підручникотворення.

Поява і розвиток авторських методик пов'язана з реформуванням освіти в Україні, надання автономності освітнім установам, дозвіл обирати та впроваджувати в освітню діяльність навчальних закладів новаторські проекти та програми. Концепції авторських методик зазвичай відрізняються від змісту навчального процесу і мають на меті пошук нових підходів навчання.

Метою нашого дослідження було розглянути реалізацію авторської методики навчання української мови у підручнику для учнів 8-го класу загальноосвітніх навчальних закладів авторів Караман С. О., Горошкіна О. М., Караман О. В..

У наш час термін «авторська методика» все частіше використовується в освітньому просторі. Однак, у його розумінні і вживанні існують різні тлумачення. Зокрема, Монахов В. М. подає такий варіант терміну.

Він зазначає, що авторська методика – це продумана у всіх деталях модель спільної педагогічної діяльності з проектування, організації та проведення навчального процесу з безумовним забезпеченням комфортних умов для учнів і вчителя.[3]

Натомість Кларін М. В. наголошує, що під авторською методикою ми розуміємо системну сукупність і порядок функціонування всіх особистісних, інструментальних і методологічних засобів, використовуваних для досягнення педагогічних цілей.[1]

Авторські методики широко впроваджуються у навчальний процес. Це можуть бути і розробки з конкретного предмета, і освітні програми, вітчизняний досвід і запозичення з-закордону. Школа не тільки має право обирати підручник чи дидактичний посібник, а й пропонувати педагогам самостійно писати додаткові курси, розробляти методики викладання предмету.

Сучасні вимоги до підручника визначаються основним призначенням, яке безпосередньо пов'язане з актуальними цілями сучасної освіти, вимогами чинної програми з предмета, соціальним запитом на творчо мислячу, активну особистість, підготовлену до подальшого професійно зорієнтованого навчання.

Слушною й донині є думка А. П. Медушевського, що підручник повинен розвивати в учнів творчу активність і самостійне мислення, формувати пізнавальний інтерес і активізувати пізнавальну діяльність. Відтак, проблема цілеспрямованого конструювання підручника залишається актуальною.[4]

Ознайомившись із підручником «Українська мова» для 8-го класу загальноосвітніх навчальних закладів (автори Караман С.О., Горошкіна О.М., Караман О.В.) ми зробили висновок, що підручник достатньо повно, логічно і послідовно реалізує предметний зміст, а його обсяг відповідає кількості навчальних годин відведених на вивчення предмета; виклад основних змістових питань навчального предмета здійснений системно і доступно.

Прикметною ознакою підручника є наявність у ньому значної кількості сучасних текстів, що порушують важливі і корисні для восьмикласників проблеми, мають значний навчальний, розвивальний, виховний потенціал.

Наприклад, вправа 107 (с. 91) вміщує текст про стрит-арт, вправа 192 (с.153) пропонує увазі текст про мандрівника-екстремала Дмитра Комарова, а у вправі 207 (с. 160) ми віднаходимо інформацію про талант-шоу «Маленькі гіганти».

Цікавими для учнів 8-го класу є тексти розміщені і запропоновані для опрацювання у рубриці «Жменька слів». Наприклад, у вправі 8 (с. 15) розміщено «Теплі історії до чаю», а одразу після прочитання тексту учням пропонується скласти власну теплу історію до чаю.

Крім того, тексти дібрано так, що вони відображають історію і сьогодення інших регіонів. Під час дослідження ми звернули увагу на вправу 23 (с. 22) у якій ми дізнаємося про символи козацької влади; на вправу 42 (с. 38), де у захоплюючій формі нам відкривається таємниця створення кави Юрієм Кульчицьким; на вправу 81 (с. 75), котра пропонує нам познайомитися з творчістю українських вагантів; на вправу 118 (с. 101), що передбачає ознайомлення з текстом про Покрову: свято воїнів і язичників.

Також на сторінках підручника знаходяться вправи, що стосуються подій, речей, які оточують сучасну людину. Зокрема, це вправа 7 (с. 15), автори пропонують учням подумати над логотипами книгарні «Є», часопису «Ї»; вправа 30 (с. 30) присвячена гаслам найпопулярніших шоколадних батончиків та співставлення їх з фразеологізмами, які існують в українській мові.

Особливої уваги потребує вправа 51 (с. 41), оскільки у ній учні знайомляться з освітніми інноваціями. Текст вправи присвячений темі «Як вчитися самостійно?», але також учні мають змогу дізнатися про новаторський проект Prometheus. Також варто згадати вправу 139 (с.), яка розкриває учням секрети роботи української Вікіпедії.

Оскільки нова філософія шкільної освіти передбачає використання підручників нового покоління, які водночас із традиційними інформативною, розвивальною та виховною функціями виконували б ще й нові — функцію розвитку самостійної пізнавальної діяльності учнів в інформаційному просторі, — то варто відзначити таку рубрику проекту підручника, як «Додай до вибраного», яка дозволяє восьмикласникам учитися

послугуватися інформацією популярних сьогодні інтернет-джерел.

Автори підручників пропонують перейти на різні сайти, які сприятимуть збагаченню учнів новою інформацією, розширенню кола їх зацікавлень. Наприклад, у підручнику знаходимо посилання на безкоштовні онлайн-курси від викладачів КНУ, КПІ, Києво-Могилянської академії; збірку електронних словників Slovopedia; «Ізборник» — проект електронної бібліотеки давньої української літератури.

Практично на кожному уроці здійснюються внутрішньопредметні зв'язки із лексикою й фразеологією, прислів'ями, приказками й крилатими висловами, тобто відбувається безперервне вивчення усіх розділів української мови (рубрики: «Пишемо так», «Наголошуємо так», «Культура мовлення»).

Реалізується також система міжпредметних зв'язків з українською, світовою літературами, мистецтвом, історією, фізикою, хімією, математикою, географією, які зумовлюють систематичне й різнобічне збагачення мовлення учнів лексико-фразеологічними, граматичними, стилістичними засобами. Завдання вправи 82 (с. 77) передбачає залучення знань з фізики, хімії, трудового навчання географії; завдання вправи 214 (с. 163) демонструє розвиток української мови у кіномистецтві.

Щоб забезпечити ґрунтовні знання учнів, підвищити їх мовленнєву культуру, ефективність роботи у процесі навчання української мови, авторами підручника запропоновано ряд вправ, які включають у себе роботу з ілюстраціями підручника. Наприклад, завдання вправи 150 (с. 129) передбачає вивчення репродукцій картин закарпатських художників, а у вправі 188 (с. 150) учні мають попрацювати з картиною Куїнджі «Після дощу».

Підручник – сучасний засіб реалізації головних завдань навчання української мови, що полягають у формуванні національно свідомої, духовно багатой мовної особистості ХХІ століття, яка успішно реалізує себе у мовленнєвій діяльності.

Підручник з української мови для учнів 8-го класу (автори: Караман С.О., Горошкіна О.М., Караман О.В) відповідає вимогам Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти, змістовим лініям чинної

навчальної програми з української мови.

Обсяги також відповідають кількості навчальних годин, відведених на вивчення предмета, та віковим особливостям восьмикласників. У навчальний матеріал викладено логічно, послідовно та систематизовано за темами. Дотримано принципи: доступність, системність, комунікативно-діяльнісний, зв'язок із життям, міжпредметні та внутрішньопредметні зв'язки.

Список використаної літератури

1. Вельямінова Т. Розвиток пізнавальних здібностей на уроках мови / Т. Вельямінова // Урок української. – 2000. – №7. – С. 22-23.
2. Дівакова І. Уроки української мови у 8 класі. / І. Дівакова – Тернопіль: Підручники і посібники, 2003. – 304 с.
3. Дорошенко С.І. Методика викладання української мови: Навч. посіб. / С.І. Дорошенко – К.: Вища школа, 2002. – 296 с.
4. Каніщенко А. Розвиток зв'язного мовлення школярів. / А. Каніщенко– К.: Знання, 2001. – 150 с.
5. Караман С.О. Методика навчання української мови в гімназіях: Навч. посіб. / С.О. Караман – К.: Ленвіт, 2000. – 272 с.
6. Пентилюк М.І. Методика навчання рідної мови в середніх навчальних закладах. / М.І. Пентилюк – К.: Ленвіт, 2000. – 267 с.
7. Українська мова: підручник для 8 класу загальноосвітніх навчальних закладів / С. О. Караман, О. М. Горошкіна, О. В. Караман, Л. О. Попова. – К.: Літера ЛТД, 2016. - 296 с